

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2018-5-33>**Роєва О.С.**

здобувач

Центральноукраїнського технічного університету;

асистент кафедри обліку та аудиту

Донецького національного університету економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ОБЛІКУ НА СИСТЕМУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто вплив інтеграційних процесів обліку на формування інформаційного забезпечення підприємства. Досліджено взаємозв'язок управлінського та фінансового обліку; визначено їх сутність, мету, спільні риси та відмінності. Інтеграцію управлінського та фінансового обліку, доцільно здійснювати частково щоб, не порушити процес ведення бухгалтерського обліку, але, в той же час, реалізувати інтереси менеджменту. Отже, у статті наведені основні етапи інтеграції управлінського та фінансового обліку, визначені типові помилки, які можуть допустити підприємства у процесі інтеграції. В результаті дослідження, встановлено, що інтеграція вітчизняної системи обліку буде сприяти виявленню областей найбільшого ризику і вузьких місць в діяльності підприємства, формуванню цінової та асортиментної політики, формуванню економічної стратегії на майбутнє. Виважений підхід до інтеграції управлінського та фінансового обліку дозволить мінімізувати можливі негативні наслідки та максимізувати позитивний ефект.

Ключові слова: бухгалтерський облік, управлінський облік, фінансовий облік, інтеграція, бухгалтерська інформація, управлінські рішення.

В статье рассмотрено влияние интеграционных процессов учета на формирование информационного обеспечения предприятия. Исследована взаимосвязь управленческого и финансового учета; определены их сущность, цели, общие черты и различия. Интеграцию управленческого и финансового учета, целесообразно осуществлять частично чтобы, не нарушить процесс ведения бухгалтерского учета, но, в то же время, реализовать интересы менеджмента. Итак, в статье приведены основные этапы интеграции управленческого и финансового учета, определены типичные ошибки, которые могут допустить предприятия в процессе интеграции. В результате исследования установлено, что интеграция отечественной системы учета будет способствовать выявлению областей наибольшего риска и узких мест в деятельности предприятия, формированию ценовой и ассортиментной политики, формированию экономической стратегии на будущее. Взвешенный подход к интеграции управленческого и финансового учета позволит минимизировать возможные негативные последствия и максимизировать положительный эффект.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, управленческий учет, финансовый учет, интеграция, бухгалтерская информация, управленческие решения.

In the article the influence of integration accounting processes on formation of information support of the enterprise is considered. The relationship between management and financial accounting is explored; their essence, purpose, common features and differences are determined. The purpose of the study is to characterize the main features of managerial and financial accounting; features of obtaining information for management purposes, as well as analysis of typical errors in the integration of the accounting system and the search for ways to avoid them. Integration of management and financial accounting, it is advisable to partially, in order not to disrupt the accounting process, but at the same time, realize the interests of management. The study found that the integration process should be carried out in several stages in order to avoid typical errors. The main stages of the integration of management and financial accounting are the following: studying the organizational and management structure of the enterprise, studying the accounting and document management system, developing a management accounting model, developing job descriptions and personnel training. Mistakes in integration may arise as a result of inconsistencies between financial and managerial accounting. Management accounting is usually carried out for information management guidance. Information management accounting will influence the adoption of managerial decisions. That is, the purpose of managerial accounting is the information provision of the process of making managerial decisions. The purpose

of financial accounting is to compile reports for external users. Integrated accounting and reporting system at the enterprise must perform one of the most important functions – to provide the information necessary for decision making in a form suitable for use. The use of special forms of reporting, reflecting one or another aspect of the activity, allows you to obtain the necessary results, evaluate the quality of information and its source. Consequently, the integration of the domestic accounting system will help to identify areas of greatest risk and bottlenecks in the activities of the enterprise, the formation of price and assortment policy, the formation of an economic strategy for the future. Integration of management and financial accounting systems will provide operational and high-quality information that will increase the efficiency of management decisions. Thus, balanced approach to the integration of management and accounting will minimize negative impacts and maximize the positive effect.

Keywords: accounting, managerial accounting, financial accounting, integration, accounting information, managerial decisions.

Постановка проблеми. Інтегрована система обліку набуває вагомого значення для забезпечення умов ефективності функціонування системи управління підприємств. А особливо важливим питанням є інтеграція управлінського та фінансового обліку. У ході інтеграційного процесу виникає багато питань, щодо методики здійснення процесу обліку. Для запобігання розбіжностей та уникнення помилок у процесі інтеграції управлінського та фінансового обліку, необхідно чітко розуміти їх економічну сутність, спільні риси та основні відмінності.

На сучасному етапі розвитку підприємств України, впровадження інтегрованої системи обліку, передбачає вдосконалення управлінського обліку, як важливої складової інформаційного забезпечення підприємства.

Управлінський облік, як правило, здійснюється для інформаційного забезпечення керівництва. Інформація управлінського обліку, буде впливати на прийняття управлінських рішень. Тобто, метою управлінського обліку є інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Метою ж фінансового обліку, є складання звітності для зовнішніх користувачів. А отже, інтеграція систем управлінського та фінансового обліку забезпечить отримання оперативної і якісної інформації, що сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням інтеграції управлінського та фінансового обліку в різні часи займалися вітчизняні та зарубіжні автори. Десяткіна І.В. у своїх працях, досліджувала помилки, що виникають у процесі інтеграції обліку [3], наукові праці Дзєбко І. [4] присвячені аналізу спільних рис управлінського та фінансового обліку. Питання управлінського обліку досліджували такі вчені-науковці, як Волкова О.Н. [1], Голов С.Ф. [2], Сердюк В.М. [7]. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні досліджували Єфіменко В., Тягнирядно Л. [5]. Але, інтеграція вітчизняної системи обліку досить складний процес, який потребує більш детального дослідження.

Мета статті. Метою дослідження є характеристика основних рис управлінського та фінансового обліку; особливості отримання інформації для цілей управління, а також аналіз типових помилок при інтеграції управлінського та фінансового обліку та пошук шляхів їх уникнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для початку потрібно визначити спільні риси та відмінності між управлінським та фінансовим обліком. До спільних рис можна віднести наступні:

– фінансовий та управлінський облік є видами бухгалтерського обліку;

– дані управлінського та фінансового обліку, можуть використовуватись, як для фінансових розрахунків, так і для прийняття управлінських рішень;

– фінансовий та управлінський облік використовують єдину інформаційну систему.

Незважаючи на спільні риси між цими двома видами обліку, також існують відмінності, які дуже важливі для правильності ведення обліку. Так, наприклад, у фінансовому обліку використовується інформація тільки в грошовому еквіваленті, в системі подвійного записи, а в управлінському обліку інформацію може бути представлена у натуральному, грошовому, умовно-натуральному вимірниках.

Однією із найважливіших відмінностей є той факт, що ведення фінансового обліку закріплено на законодавчому рівні, в той час як в управлінському немає чітких рамок. З цього випливає ще одна відмінність, яка полягає у тому, що за порушення правил ведення фінансового обліку особа може бути притягнута до відповідальності. В управлінському ж облік немає юридичної відповідальності.

Законодавство визначає адміністративну та кримінальну відповідальність за недостовірне уявлення даних фінансового обліку. За ведення управлінського обліку передбачена відповідальність дисциплінарна (всередині організації). Фінансова звітність готується регулярно, раз в квартал або місяць, а підсумкова –

раз на рік. Частота визначається нормативними актами або професійними стандартами, завжди зовнішніми по відношенню до організації. Управлінська звітність готується на вимогу, суворої періодичності немає. Окремі обліково-управлінські документи вимагають регулярності уявлення, але регламент і періодичність подання визначається самою організацією.

В фінансовому обліку збираються дані по організації (підприємству) в цілому, та фінансова звітність є єдиною для всіх організацій. В управлінському обліку можуть розглядатись окремі підрозділи, робочі місця і т.д. [4, с. 23]. Ведення тільки фінансового обліку та ігнорування управлінського при наявності великої кількості площ різного функціонального призначення не дозволить керівництву підприємства:

1. Отримувати повну та достовірну інформацію про поточний стан підприємства.

2. Проводити порівняльний ефективності використання фондів підприємства [7, с. 47].

Отже, ознайомившись, зі спільними рисами та відмінностями між управлінським та фінансовим обліком, можна переходити до питання інтеграції цих видів облік.

Інтеграція – це сторона процесу розвитку, яка пов'язана зі з'єднанням у єдине ціле різнорідних частин та елементів.

З точки зору бухгалтерського обліку інтеграція є дуже важливою складовою частиною функціонування підприємства, адже вони сприяє ефективному прийняттю рішень.

Інтегрована система обліку повинна сприяти реалізації основної мети діяльності підприємства, отримання максимального прибутку з найменшими витратами. Дана система повинна працювати враховуючі наступні умови:

1) підприємство може реалізовувати зростаючу кількість продукції тільки шляхом зменшення ціни реалізації одиниці продукції, тому сукупний дохід не зростає пропорційно випуску продукції;

2) збільшення випуску продукції вимагає залучення додаткових виробничих потужностей, тобто, витрати на одиницю випущеної продукції збільшуються, викликаючи різке зростання величини сукупних витрат;

3) найбільший вплив на величину сукупних

витрат надають змінні витрати, так як, за короткий проміжок часу підприємство може залучити додаткову сировину і робочу силу [3, с. 73].

Інтеграція систем фінансового та управлінського обліку забезпечує можливість отримання оперативної та якісної інформації про поточні витрати і результати, підвищення ефективності прийнятих управлінських рішень.

Інтеграція управлінського та фінансового обліку дає велику кількість переваг. До них віднести: повну відповідність даних систем управлінського та фінансового обліку, яка основана на використанні обома системами єдиної інформації; високий рівень достовірності управлінської інформації, який досягається завдяки відсутності необхідності у додатковій ручній обробці бухгалтерських даних; відсутність необхідності утримання додаткової служби для ведення управлінського обліку [1, с. 217].

На рисунку 1 можна побачити як відображаються операції в інтегрованій системі обліку.

Інтегрована система має цілий ряд переваг:

- виключення подвійного (потрійного і так далі) вводу даних за господарськими операціями для потреб різноманітних систем обліку;
- високий рівень достовірності управлінської інформації, що досягається завдяки однократному введенню даних і за рахунок мінімізації ймовірності помилки при багаторазовій обробці однієї і тієї ж інформації в різних системах обліку;
- порівнянність і відповідність даних різних систем обліку, які базуються на використанні єдиного інформаційного простору;
- відсутність потреби в утриманні додаткових служб для паралельного ведення різних видів обліку;
- оптимізація документообігу в компанії [6].

Рис. 1. Відображення господарських операцій в інтегрованій системі обліку

Джерело: складено автором на основі [5, с. 5]

Як і кожному виді діяльності, при інтеграції управлінського та фінансового обліку не можна обійтись без помилок. Помилки при інтеграції можуть виникати у наслідок неузгодженості між фінансовим та управлінським обліком, а саме:

1. Управлінські звіти містять не всі показники і дані необхідні для цілей контролю та управління. Такі звіти не структуровані, перевантажені зайвою інформацією.

2. Неузгодженість термінів і місць надання документації та звітів.

3. Відсутність графіка документообігу з чітким зазначенням місця і часу надання документів.

4. Встановлення та своєчасність показників ефективності, необхідних для контролю діяльності підприємства і прийняття управлінських рішень.

5. Відсутність на підприємствах технічних засобів обміну інформацією між структурними підрозділами [2, с. 193].

Для того, щоб уникнути помилок при інтеграції управлінського та фінансового обліку, бажано виконувати у декілька етапів.

На рисунку нижче представлена поетапна схема інтеграції управлінського та фінансового обліку.

Перелік переваг інтеграції управлінського та фінансового обліку дуже великий. Так, якщо правильно побудувати управлінський облік, то

в будь-який момент можна зібрати загальну картину діяльності підприємства.

Інтеграція управлінського і фінансового обліку буде сприяти:

1. Виявленню областей найбільшого ризику і вузьких місць в діяльності підприємства.

2. Формуванню цінової політики, в т.ч. меж знижок при різних видах збуту і платежу.

3. Формуванню асортиментної політики і виявленню збиткових видів продукції.

4. Контролю рівня витрат і формування економічної стратегії на майбутнє.

5. Обчисленню собівартості продукції, що випускається для розрахунку і оцінки фінансових результатів.

На практиці, перейти «відразу» на інтегровану систему обліку підприємствам дуже складно. Складання фінансово бухгалтерської звітності досить трудомісткий процес, який потребує часу, в той же час для оперативного управління, своєчасність отримання інформації має вирішальне значення. Тому, бухгалтерський облік повинен бути побудований так, щоб можна було зводити баланс так часто, як це необхідно для оперативного управління. Потім за допомогою певної техніки можна навести у відповідність плани рахунків і статті фінансового та управлінського обліку.

Отже, доцільно, інтегрувати фінансовий і управлінський облік частково, щоб, не порушити

Рис. 2. Напрями інтеграції управлінського та фінансового обліку

Джерело: складено автором на основі [3, с. 72]

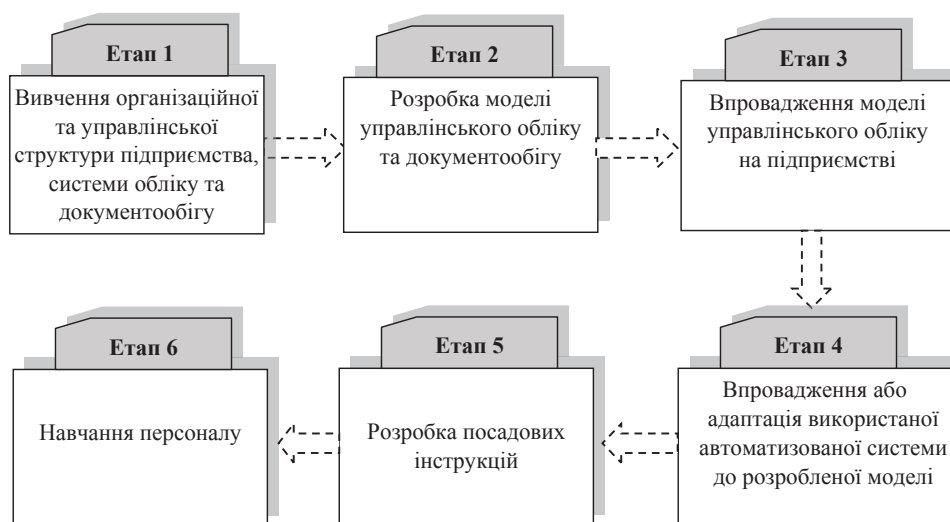

Рис. 3. Етапи інтеграції управлінського та фінансового обліку

Джерело: складено автором на основі [3, с. 76]

процес ведення бухгалтерського обліку, але, в той же час, реалізувати інтереси менеджменту.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи дослідження інтеграції управлінського та фінансового обліку, слід зазначити наступне:

– система інтегрованого обліку та звітності повинна виконувати одну з найважливіших завдань – надавати інформацію, необхідну для прийняття рішень, у придатному для використання вигляді;

– застосування спеціальних форм звітності, які відображають ту чи іншу сторону діяльності, дозволяють отримати необхідні результати, оцінювати якість інформації та її джерела;

– процес інтеграції потрібно проводити у декілька етапів, для того, щоб уникнути типових помилок;

– виважений підхід до інтеграції управлінського та фінансового обліку дозволить мінімізувати можливі негативні наслідки та максимізувати позитивний ефект.

Список використаних джерел:

1. Волкова О.Н. Управленческий учет: учеб. М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2009. 472 с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. К.: Лібра, 2011. 704 с.
3. Десяткіна І.В. Аналіз типових помилок при інтеграції управлінського і фінансового обліку / І.В. Десяткіна // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер.: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. 2013. Вип. 1. С. 71-82.
4. Дзєбко І. Сравниваем управленческий учет с финансовым // Экспресс-анализ. 2010. № 21-22. С. 21-25
5. Єфіменко В., Тягнирядно Л. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні: проблеми теорії та практики. Бухгалтерський облік та аудит: наук.-практ. журнал. 2012. № 12. С. 3-12.
6. Інформаційний ресурс «Дебет-Кредит». URL: <https://dtk.com.ua/show/4cid0756>
7. Сердюк В.М. Управленческий учет: [учебное пособие]. / В.М. Сердюк [2-е изд., изм. и доп.]. Донецк: Норд-Пресс, 2009. 407 с.